

В. О. Григоренко
*студентка V курсу 3 групи
Слідчо-криміналістичного інституту,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗАСУДЖЕНИМИ ЖІНКАМИ

Жінка займає особливе місце в суспільстві (є матір'ю, берегинею сім'ї), що зумовлює й особливі вимоги, які суспільство висуває до неї, і пояснює ту шкоду, яку завдає суспільству жіноча злочинність.

Актуальність диференціації та індивідуалізації виконання і відбування позбавлення волі стосовно засуджених жінок викликана необхідністю наближення цього процесу до міжнародних принципів та стандартів, рекомендацій міжнародних організацій у сфері виконання покарань, пов'язаних з перебуванням особи у місцях позбавлення волі.

Спостерігається недотримання гендерної адекватності у виконанні найсуворішого покарання у виді позбавлення волі стосовно засуджених жінок. Обираючи такий вид покарання, як позбавлення волі на певний строк щодо жінок, слід зважати на те, що це покарання відзначається високим рівнем репресивності. Негативні наслідки відбування засудженими жінками позбавлення волі, спричинені перебуванням в ізоляції у соціально несприятливому оточенні, обмеженням зв'язків із сім'єю, складністю адаптації до порядку та умов виконання цього покарання, – у підсумку викликає у жінок стан депресії, пригніченості, апатії. У більшості жінок під час перебування в ізоляції втрачаються соціально корисні зв'язки, розпадається кожна друга сім'я, послабляються або ж втрачаються зовсім зв'язки з попереднім оточенням, втрачаються суспільно корисні навички [3].

Тож не викликає сумнівів, що засуджені жінки потребують особливої уваги при застосуванні засобів карально-виховного впливу, а ефективністю їх виправлення будуть показники зменшення рецидиву злочинів.

Процес відбування покарання у виді позбавлення волі пов'язаний з низкою негативних чинників, які ускладнюють соціальну адаптацію і реінтеграцію осіб, які звільняються з установ виконання покарань. Свій прояв це знаходить в послабленні родинних зв'язків, втраті навичок раціонального використання матеріальних і моральних ресурсів та прийнятті адекватних рішень у різних життєвих ситуаціях. Після відбування покарання людина залишається один на один з проблемами, які самій їй вирішити практично неможливо. На жаль, у більшості випадків це призводить до

повторного вчинення злочинів [2, с.149]

Саме з урахуванням уразливості засуджених жінок КВК України й передбачає певні особливості відбування ними покарання у виді позбавлення волі, що полягають у розширенні кола прав вагітних жінок, матерів-годувальниць та жінок, які мають дітей віком до трьох років. Особливості відбування цих категорій жінок визначено статтями 141 та 142 КВК України, які охоплюються змістом глави 21 «Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми» цього Кодексу. Відповідно до змісту зазначених статей при виправних колоніях, у яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі потреби організуються будинки дитини. Засудженим жінкам, які сумлінно ставляться до праці, у разі її наявності, і додержують вимог режиму, постановою начальника виправної колонії за погодженням із спостережною комісією дозволяється проживання за межами виправної колонії на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку. Зазначимо, що Г. С. Резніченко у своїй дисертації наголошує на доцільності зміни назви та змісту цієї глави як такої, що має містити тільки кримінально-виконавчі норми, які регулюють сферу виконання покарання жінок [4].

Відповідно до ст. 18 КВК України жінки, засуджені до позбавлення волі, відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання – засуджені вперше до позбавлення волі за злочини, вчинені з необережності, злочини невеликої та середньої тяжкості, а також особи, переведені з колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання і колоній середнього рівня безпеки; мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання – жінки, засуджені за злочини невеликої та середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі злочини. У виправній колонії цього виду можуть відбувати покарання також засуджені, переведені з виховних колоній у порядку, встановленому ст. 147 цього Кодексу; середнього рівня безпеки – жінки, яким покарання у виді смертної кари або довічного позбавлення волі замінено позбавленням волі на певний строк в порядку помилування або амністії. Отже, з цього можна зробити висновок, що для жінок не створюються колонії максимального рівня безпеки.

Прийняття КВК України визначило особливу роль такої мети покарання, як виправлення засуджених, що відповідає загальному гуманістичному спрямуванню нового кримінально-виконавчого законодавства, а не лише цілям мети кари та превенції [3].

Оскільки виправлення засуджених є не тільки результат, а й процес, то вибір гендерного підходу зумовлений об'єктивними особливостями

впливу умов відбування виконання покарання у виді позбавлення волі на засуджених жінок з огляду на соціальну, психологічну і біологічну специфіку цієї категорії засуджених. Мета виправлення засудженої жінки пов'язана не лише із правовим впливом на останню, а й з усім розмаїттям соціальних та індивідуальних чинників [4].

Доводиться, що за особливостями поведінки та характером дисциплінарної практики засуджені жінки, які вперше відбувають покарання у виді позбавлення волі, є категорією, яка має досить оптимальні перспективи для дострокового досягнення мети виправлення та ресоціалізації, за умови визначення дієвого механізму стимулювання їхньої позитивної поведінки під час відбування покарання та за умови професійного індивідуального психолого-педагогічного виховного впливу [4].

Кримінально-виконавча характеристика неможлива без аналізу особливостей дисциплінарної практики в жіночих виправних установах. За загальним традиційним визначенням, переважна частина засуджених жінок, враховуючи їхні соціально-психологічні та психофізичні властивості, в умовах ізоляції поводить правильно, правопорушень не вчиняє. Зазначене додатково свідчить на користь думки, що більшість жінок засуджених до позбавлення волі, дотримуються загальноприйнятих правил, соціальних настанов. І це, насамперед, має бути використано з метою пом'якшення негативного впливу позбавлення волі [5, с.67].

Отже, перебування в соціальній ізоляції значною мірою негативно впливає на засуджених жіночої статі. Як наслідок, у більшості жінок порушуються зв'язки із соціальним середовищем. Це викликає необхідність створення мережі центрів соціальної адаптації, що дозволять відразу вирішити багато постпенітенціарних проблем, пов'язаних зі звільненням із місць позбавлення волі, зокрема, сприятимуть зменшенню рецидивної злочинності.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Кримінально-виконавчий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.

2. Автухов К. А. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / К. А. Автухов, О. Таволжанський, І. Яковець;

за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова. – Миколаїв: Іліон, 2016. – с. 149. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.nikolaevonua.org.ua/KozachenkoPravoVpliv.pdf#page=126>

3. Бадира В. А. Виправлення жінок, засуджених до позбавлення волі, як мета покарання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. А. Бадира; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2006. – 17 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://crimpravo.com/wp-content/uploads/2017/01/Badira-V.A.-Vipravlennya-zhinok-zasudzhenih-do-pozbavlennya-voli-yak-meta-pokarannya.pdf>

4. Резніченко Г. С. Особливості виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі стосовно засуджених жінок: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Г. С. Резніченко; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпропетровськ, 2009. – 19 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://193.93.116.182/files/personalii/reznichenko-g-s.pdf>

5. Резніченко Г. С. Особливості застосування заходів заохочення до жінок, засуджених до позбавлення волі / Г. С. Резніченко // Право і безпека. – 2006. – Т. 5. – № 2. – С. 66–70.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.